

هویت ملی و ایرانی در اشعار استاد شهریار

استاد شهریار در نوشته‌ها، گفته‌ها و سروده‌های خود هویت ایران و ایرانی را توصیف و به درستی آن را متصف به صفات خوب و پسندیده کرد است.

به مناسبت روز شعر و ادب فارسی، روز بزرگداشت استاد شهریار،

هویت ملی و ایرانی در اشعار استاد شهریار

استاد شهریار در نوشته‌ها، گفته‌ها و سروده‌های خود هویت ایران و ایرانی را توصیف و به درستی آن را متصف به صفات خوب و پسندیده کرد است.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، مفاخر بزرگ ایران از جمله دانشمندان، فیلسوفان، نویسندگان و شاعران در طول تاریخ از ایران و ایرانی بسیار گفته‌اند. آنها ایران را به سبب داشتن نعمت‌های خدادادی و مردمان دلیر، خدادوست و بزرگ منش ستوده‌اند. آنها در نوشته‌ها، گفته‌ها و سروده‌های خود هویت ایران و ایرانی را توصیف و به درستی آن را متصف به صفات خوب و پسندیده کرده‌اند. از جمله این بزرگان سید محمد حسین بهجت تبریزی ملقب و متخلص به شهریار، شاعر نام‌آشنای ایران است.

شهریار در سال ۱۲۸۵ هجری شمسی در تبریز دیده به جهان گشود. زبان مادری شهریار همچون همه همشهریان‌اش آذری بود. او زندگی خود را جز دوره‌ای که برای تحصیل به تهران آمد در تبریز گذراند و در طول زندگی خود شعرهای زیادی در قالب‌های متعدد شعری به دو زبان ترکی و فارسی سرود.

شاهکار شهریار با عنوان «۱۷۱؛ حیدر بابایه سلام» و شعر «۱۷۱؛ سهندیه»؛ او که کم از «۱۷۱؛ حیدر بابایه سلام» ندارد به زبان آذری رقم خورده‌اند. این دو سروده و سروده‌های فراوان دیگر شهریار نشان از تعلق خاطر وی به زادگاهش، همشهریان‌ش، و زبان مادرش دارد.

با این حال شهریار خود را محدود به تبریز و آذربایجان نکرد. او از زبان فارسی، از تاریخ ایران، از شهرهای زیبای ایران، از بزرگان علم و ادب ایران زمین، از شهیدان گلگون کفن میهن اسلامی در جنگ‌های بین‌المللی و جنگ تحمیلی و از شهیدان انقلاب اسلامی سرود. شهریار خود را ایرانی، وطن خود را ایران و تاریخ خود را تاریخ ایران دانست. او در سروده‌های خود ضمن نشان دادن هویت ملی و ایرانی خود در تحکیم هویت ملی ایران نیز گام‌های ارزشمندی برداشت.

محمد تقی سبکدل برای شناساندن ارزش سروده‌های شهریار در تحکیم و تقویت هویت ملی ایران و نیز برای نشان دادن هویت ملی خود شهریار مجموعه ارزشمندی را با عنوان «۱۷۱؛ هویت ملی و ایرانی در اشعار شهریار» تألیف و تدوین کرده است. کتاب سبکدل را انتشارات ندای شمس در سال ۱۳۸۸ در تبریز در یک‌هزار نسخه چاپ کرده است. این کتاب ۳۸۰ صفحه‌ای شامل پیشگفتار مولف، دیباچه‌ای به قلم سید حسن امین و چهار بخش با عناوین غزلیات، قصاید، مثنویات و متفرقات است.

مولف در پیشگفتار کتاب پس از ارایه تعریفی از هویت و هویت ملی نقش زبان فارسی را در هویت بخشی و حفظ هویت فرهنگی ایران در طول تاریخ به اختصار توضیح داده است. او همچنین شهریار و شعرهایش را به لحاظ تاکید بر «۱۷۱؛ ایران دوستی و وطن دوستی»؛ «۱۷۱؛ توصیف سرزمین»؛ «۱۷۱؛ نمادهای ایرانی»؛ «۱۷۱؛ توصیف مردم ایران»؛ «۱۷۱؛ ستایش قهرمانان و اسطوره‌های ایرانی»؛ «۱۷۱؛ تاکید بر وحدت و یکپارچگی ایران»؛ «۱۷۱؛ انقلاب اسلامی ایران»؛ «۱۷۱؛ تاریخ و فرهنگ ایران»؛ «۱۷۱؛ بر حذر داشتن از مهاجرت»؛ «۱۷۱؛ تکریم شاعران ایران»؛ «۱۷۱؛ توصیف شهرهای ایران»؛ «۱۷۱؛ ملی دانسته و نقش شهریار و اشعارش را در تحکیم هویت ملی ایرانیان برجسته کرده است.

دیباچه سید حسن امین نیز که با عنوان «۱۷۱؛ ایران دوستی شهریار»؛ پس از پیشگفتار مولف درج گشته است به جایگاه ویژه شهریار نزد ملت ایران، اهمیت شعر میهنی و سابقه آن در ادبیات فارسی و بررسی شعرهای وطنی شهریار پرداخته است. مولف در بخش‌های چهارگانه کتاب به ترتیب غزل‌ها، قصیده‌ها، مثنوی‌ها و شعرهای دیگری در قالب‌های شعری دیگر با مضامین گفته شده در بالا آورده است. هدف از جمع‌آوری این اشعار نشان دادن عرق ملی و ایرانی شهریار بوده است که مولف به خوبی از عهده آن بر آمده است.

مولف در پایان هر شعر - غزل، قصیده، مثنوی و یا اشعار دیگر که در بخش متفرقات آمده است - ضمن ارایه توضیح و تفسیر مختصری از محتوای شعر، مناسبت، مکان و سال سرایش شعر را ذکر کرده است. او همچنین هر جا که شهریار شعری را به استقبال از شاعر دیگری بویژه حافظ سروده است، موضوع را متذکر شده و دو بیت اول شعر مستقبل را آورده است.

بخش غزلیات شامل ۱۲ غزل با عناوین «۱۷۱؛ خودپرستی و خداپرستی»؛ «۱۷۱؛ عید خون»؛ «۱۷۱؛ حماسه ایران»؛ «۱۷۱؛ شب عید»؛ «۱۷۱؛ آذربایجان»؛ «۱۷۱؛ تهران و یاران»؛ «۱۷۱؛ سحر بیان سعدی»؛ «۱۷۱؛ به مرغان چمن»؛ «۱۷۱؛ ره‌آورد شیراز»؛ «۱۷۱؛ مقام انسانی»؛ «۱۷۱؛ وداعی با سواد تبریز»؛ «۱۷۱؛ به سرو ناز شیراز»؛ «۱۷۱؛ است، که همگی نشان از عشق و علاقه شهریار به ایران و ایرانی ایست. همچنین مولف در بخش قصاید ۲۳ قصیده از سروده‌های شهریار را که به اسطوره‌ها، قهرمانان تاریخی، یادگارهای باستانی و آداب و رسوم دیرینه ایرانی پرداخته است، مدون کرده است.

عناوین برخی از این قصاید عبارتند از: نژاد کاوه و نسل فریدون، جام جمشید، جشن سده اقبال، جشن نوروز، رودکی و . . . بخش

مثنوی‌ها نیز شامل ۸ مثنوی است که عمدتاً با مضامین گفته قبلی سروده شده‌اند. از جمله این مثنوی‌ها « منظومه‌ای بلند در ذکر مفاخر ادب و هنر ایران؛ است که شهریار به مناسبت برگزاری دومین کنگره سراسری شعر ایران در سال ۱۳۵۱ در تبریز- به ریاست خود شهریار - سروده است. شهریار این منظومه بلند را در ۴۷۷ بیت شامل اسامی تعداد زیادی از شاعران قدیمی و معاصر سروده است.

این شعر ضمن این که نشان از اشراف استاد شهریار بر تاریخ ادبیات ایران دارد، نشان از علاقه وی به همه شاعران ایران بی‌توجه به قومیت، زبان و زادگاهشان نیز دارد. در بخش متفرقات مولف کتاب تعداد ۸ قطعه شعر در قالب‌های مختلف - غیر از سه قالب غزل، قصیده و مثنوی - از شهریار جمع‌آوری کرده است.

اشعار این بخش نیز چون بخش‌های قبل در مرور تاریخ ایستادگی دلیرانه ایرانیان در برابر دشمنان تا پای جان (شبیخون و شیون شهریور) ، بالیدن به پیشرفت‌ها (سرود راه آهن) و ... سروده شده است.

خیرالله خیری اصل